

KIRKKO HOITAA TEHTÄVIÄ, JOITA VALTIO EI HALUA

Suomessa kirkko saa usein kiitosta siitä, että se auttaa silloin, kun ihmisillä on vaikeaa. Diakoniatyö jakaa ruokakasseja, tarjoaa keskusteluapua ja auttaa kriisitilanteissa. Monelle apu on konkreettista ja korvaamatonta. Kun kirkko auttaa köyhiä, yksinäisiä tai kriisissä olevia, se saa ansaittua arvostusta. Samalla syntyy kuva kirkosta moraalisenä majakkana, joka paikkaa yhteiskunnan puutteita. Se on vahva ja tehokas tarina sekä kirkolle myös varsin hyödyllinen. Kirkko näyttäytyy yhteiskunnan hyväntekijänä, joka tekee sen, mitä muut eivät tee. Samaan aikaan kirkko toimii erityisasemassa.

Evangelis-luterilainen kirkko ei ole mikään kahvin ja pullan voimalla pyörivä vapaaehtoisjoukko. Se kerää jäseniltään veroa valtion verojärjestelmän kautta. Sillä on vahva hallinnollinen asema suurilta osin verotusoikeuden vuoksi sekä kaiken sen näkyvyyden avulla, jota se saa esimerkiksi kouluissa ja muualla julkisessa hallinnossa. Kun kirkko tekee hyvää, se tekee sitä rakenteellisesta etulyöntiasemastaan.

Siksi kirkon hyväntekeväisyys näyttää helposti suuremmalta kuin se ehkä olisi tasavertaisessa asetelmassa. Kun julkiset palvelut eivät riitä tai kun ihmiset putoavat järjestelmien väliin, kirkko paikkaa aukkoa. Se on inhimillisesti hyvä asia, mutta yhteiskunnallisesti ristiriitainen.

Hyvinvointivaltion idea on, että apu ei ole hyväntekeväisyyttä vaan oikeus. Kun kriisiapu, ruoka-apu tai keskustelutuki siirtyy osittain uskonnollisen organisaation hoidettavaksi, vastuu siirtyy samalla pois yhteiskunnalta. Ja samalla kirkko saa roolin, joka vahvistaa sen moraalista asemaa.

Suomessa toimii lukemattomia järjestöjä ja vapaaehtoisverkostoja, jotka tekevät hyväntekeväisyyttä ilman kirkon erityisasemaa. Silti juuri kirkko esitetään usein yhteiskunnan omatuntona. Kuka pa ei olisi kuullut perustelua kuulua kirkkoon ”kun se tekee niin paljon hyvää”.

Kysymys ei siis ole siitä, tekeekö kirkko hyvää työtä. Kysymys on siitä, miksi juuri kirkko on asetettu rakenteellisesti niin hyvään asemaan tekemään sitä. Hyvän tekemisen ei pitäisi rakentua uskonnollisen instituution varaan. Sen pitäisi olla yhteinen projekti, jossa toimijat pelaavat samoilla säännöillä ja jonka olemassaolosta äänestetään vaaleissa. Kaikkien kolmannen sektorin toimijoiden tulisi olla tasavertaisia keskenään.

Kirkon diakoniatyötä on helppo ihailla. Vaikeampi kysymys on se, miksi hyvinvointivaltion pitää tukeutua siihen.

